

**Beantwoording schriftelijke vragen op de
Concept Visie Bodemdaling, versie oktober 2018**

Het Ministerie van Infra&Waterstaat, de Unie van Waterschappen, de Stuurgroep Nationaal Landschap Groene Hart, onafhankelijke wetenschappers van o.a. TU Delft, Univ. Wageningen, Deltares en NCG definiëren als oorzaak van veenbodemdaling : Ontwatering en Externe belasting.

Bronnen o.a.:

- Rapport " Dalende bodem, Stijgende kosten ". (Uitgave Planbureau voor de Leefomgeving)
- " Position Paper Slappe Bodem " (Uitgave Unie van Waterschappen)
- "Perspectief Groene Hart 2040" (Uitgave stuurgroep Nationaal Landschap Groene Hart)

In de Visie, (Inleiding 1.2) wordt gesteld:

"Door beide processen, het inklinken en het oxideren, daalt de bodem".

Dit schept verwarring omdat deze processen (inklinken en oxideren) maar ook: krimpen en zetting juist (volgens bovengenoemde bronnen) het gevolg zijn van ontwatering en externe belasting

VRAAG 1:

Oorzaken en gevolgen duidelijker te benoemen in de bij te werken versie van "De Visie".

Antwoord

Voor oorzaken en gevolgen hanteren we dezelfde definities. Klink is hetzelfde als zetting. Krimp benoemen wij niet omdat een seizoensgebonden proces is waarbij het veen in volume afneemt bij 's zomerse indroging en in de winter weer toeneemt in volume. Op jaarbasis levert dit geen effect op.

Zetting ontstaat door externe belasting met een bepaald gewicht, waardoor het veen compacter wordt; oxidatie ontstaat door ontwatering, waarbij zuurstof doordringt in het veen waardoor het afbreekt en CO₂ vrijkomt.

In de Visie (Inleiding 1.2) staat dat bodemdaling niet is te stoppen, wel af te remmen. Volgens o.a. Het Ministerie van Infra&Waterstaat (PBL) is het technisch wel mogelijk om de bodemdaling te stoppen t.p.v. de huidige peilindexatie (= 0-situatie).

VRAAG 2:

Waarom wordt in de Visie geen melding gemaakt van de technische mogelijkheden om bodemdaling ook in veengebieden volledig te stoppen zodat een keuze kan worden gemaakt tussen het maatschappelijk belang en de kosten welke hiermee gemoeid zijn?

Antwoord

Technisch gezien is er de mogelijkheid de bodemdaling te stoppen door het waterpeil tot aan het maaiveld te verhogen. Dit betekent echter een forse inperking van de mogelijkheden voor het landgebruik. In 3.3.1. benoemen we deze technische mogelijkheden ook aan de hand van de drie strategieën waarvan een sterke remming bodemdaling tot volledig remmen er één is. Verdere toelichting hierop staat in bijlage 2 waar natte teelten en andere opties zijn beschreven, evenals het bevorderen van veengroei in natuurgebieden

In de Visie (3.2 Naar een programma met netwerkaanpak en 5 concrete acties in 2019 en 2020) wordt verondersteld dat het zgn. "lichtgewicht bouwen en infra" niet leidt tot extra bodemdaling. Echter, alle bouwsels, licht of zwaar en niet op palen gefundeerd, leiden tot toename van externe belasting op het veen/slappe klei pakket met als risico: bodemdaling t.g.v. zettingen. Als het gaat om "lichtgewicht infra" zoals wegeaanleg/renovatie waarbij uitkomende grond wordt vervangen door uiterst licht materiaal kan dit effectief zijn. Dit gunstig effect kan echter door een hogere verkeersklasse weer teniet worden gedaan. Onduidelijk is de Visie over hoe dit kan werken met "lichtgewicht gebouwen".

VRAAG 3:

Kan in de Visie nader worden beschreven wat wordt bedoeld met lichtgewicht gebouwen?

VRAAG 4:

Antwoord

Hier wordt bedoeld alle technieken die mogelijk zijn om zetting te beperken. Deze zijn benoemd in bijlage 2 van de Visie. Het ligt het meest voor de hand dit in het uitvoeringsprogramma nader uit te werken.

Kan GS toezeggen dat het niet de bedoeling is dat na wegreconstructie waarbij met lichter ophoog/aanvulmateriaal is gewerkt, de verkeersbelasting wordt verhoogd?**Antwoord**

Als er bij de aanleg of het onderhoud van wegen rekening gehouden wordt met toenemende verkeersbelasting (een proces waar wij geen invloed op hebben) is er ook geen probleem. De zin in de Visie spoort impliciet aan hier dus rekening mee te houden. Binnen de aanpak voor het veengebied op uitvoeringsniveau is zeker wel aandacht voor het terugbrengen van de belasting van de wegen met zware transporten (een voorbeeld is het project Veenweide in Beweging dat we momenteel uitvoeren met de HDSR en de gemeente Woerden).

Op 20 november jl. is de Actuele Bodemdalingskaart van Nederland gelanceerd door het Nederlands Centrum voor Geodesie en Geo-Informatica (NCG). Nieuwe technieken maken het mogelijk op een betere manier in kaart te brengen hoe de Nederlandse bodem beweegt. Na een eerste versie in 2010 is er acht jaar aan het project gewerkt. Verschillende universiteiten, kennisinstituten en bedrijven dragen bij aan het resultaat: TU Delft, KNMI, Universiteit Twente, Hogeschool Utrecht, SkyGeo, en O6-GPS. De gegevens zijn verwerkt tot een openbare, interactieve kaart welke regelmatig wordt geactualiseerd.

VRAAG 5:**Kan GS toezeggen dat in de aan te passen Visie gebruik wordt gemaakt van deze allerlaatste inzichten en data op het gebied van de Utrechtse bodemdaling?****Antwoord**

Deze kaart kwam beschikbaar op het moment dat de Visie reeds in GS was geweest. De kaart moet wel nader geduid worden. Vanzelfsprekend zullen wij bij onze aanpak van bodemdaling doorlopend gebruikmaken van laatste inzichten. Volgens de opstellers geeft de kaart alleen de zetting aan onder verharde oppervlakten (niet de woningen zelf, voor zover deze zakken is het veel minder dan het verhard oppervlak) en niet de oxidatie in het landelijk gebied. De techniek schrijdt echter steeds verder, maar het zal nog wel even duren voordat betrouwbaar de oxidatie in het landelijk gebied met satellieten in kaart is gebracht. Vooral voor de gemeenten is de nieuwe kaart belangwekkend omdat de zetting in de openbare ruimte, die zij beheren, goed, zij het grofmazig, in beeld is gebracht. De kaart van het PBL die tijdens de commissievergadering is getoond is gemaakt met het model dat de Provincie Utrecht en HDSR hebben laten ontwikkelen en aan het PBL ter beschikking is gesteld.

Als er een nieuw Peilbesluit wordt voorbereid geeft het Waterschap alle betrokkenen in het betreffende gebied de mogelijkheid hierop te reageren. De Visie Bodemdaling bevat aanzienlijk meer dan het voorbereiden van een nieuw Peilbesluit. Terecht staat in de visie dat met alle betrokken organisaties het gesprek dient te worden gevoerd (Visie, 3.2 netwerkaanpak, tabel regierol).

VRAAG 6:**Aangezien grote funderingsschade en verzakkende woningen worden verwacht vragen wij GS om bij het opstellen van de Visie niet alleen projectontwikkelaars maar ook bewonersorganisaties (bijv. Ver. Eigen Huis en woningbouwcoöperaties) actief te betrekken bij het overleg van de provincie en de betrokkenen.****Antwoord**

Bij de uitwerking van de visie in een uitvoeringsprogramma is het de bedoeling om alle partijen die een belang hebben te betrekken. We gaan dit doen in nauw overleg met gemeenten en waterschappen die hiermee al bezig zijn.

- *Concept Visie (2.1 ambitie onbebouwd gebied) de Provincie vindt max 30% bodemdaling tot 2030 voldoende, daarna tot 2050 verder af te remmen, zonder enige doelstelling.*
- *De ambitie van het "Perspectief Groene Hart" : 2050 energie neutraal. Het Groene Hart is in 2040 stevig verankerd in zijn omgeving door diverse soorten netwerken, waarbij primair is ingezet op innovaties in verkeers- en vervoerstechnologie, een optimaal benutte wegenstructuur, een betrouwbaar en aantrekkelijk openbaar vervoersysteem, goede fietsvoorzieningen en benutting van het potentieel van het vervoer over water. Op het gebied van schoon vervoer rijden veel voertuigen op biogas, elektriciteit en waterstof zodat de CO2- emissies zijn gereduceerd. Het "Perspectief Groene Hart" wordt door de provincie gehanteerd als een bouwsteen voor de visie en het omgevingsbesluit.*
- *De ambitie van LTO : In 2050 bodemdaling met 50% gereduceerd.*
- *Ambitie PBL : lange termijn doel gesteld om met het ruimtelijk beleid de bodemdaling en de gevolgen ervan te beperken, en zo te komen tot een robuust en klimaatbestendig bodem- en watersysteem tegen aanvaardbare maatschappelijke kosten. Daarbij wordt rekening gehouden met de (landschappelijke) kernkwaliteiten van het gebied en met een economisch vitaal platteland. Herhaald wordt wat in de Provinciale Ruimtelijke Verordening is opgenomen over bodembewerking. Aanvullend is in het ontwerp opgenomen dat de provincie bij voorkeur geen nieuwe bouwlocaties in veengebieden ziet.*

VRAAG 7:

Wij vinden dat de Visie een te lage ambitie heeft. Wil GS deze ambitie naar boven bijstellen tot minimaal de ambities van PBL ,LTO en PGH.

Antwoord

De ambities van PBL, LTO en PGH gaan niet verder dan de ambitie in de visie.

- Het "Perspectief Groene Hart" uit 2017 geeft geen kwantitatieve doelstelling voor bodemdaling. Ze spreekt over het substantieel beperken van de gemiddelde bodemdaling tot 2050.
- De LTO heeft haar ambitie aan randvoorwaarden gesteld: alleen onderwaterdrainage en drukdrainage en alles betaald door de overheid. Wij gaan verder dan alleen technische maatregelen door in urgente gebieden (knikpuntgebieden) te zoeken naar alternatieven en kansen te bieden voor een ander gebruik met als doel de bodemdaling verregaand te remmen of te stoppen. Hiermee is de ambitie in de Visie een grote stap, ook als bouwsteen voor de omgevingsvisie.
- Het PBL geeft geen ambities, maar schetst de mogelijkheden (beleidsalternatieven) en de kosten en baten die daarmee gemoeid. Daar maken wij gebruik van.

De ambitie om gemiddeld 25-30% remming van bodemdaling te realiseren in 2030 doet recht aan de urgentie en belangen en is toch realistisch, maar: alleen met veel inspanning haalbaar. Het maatregelenpakket dat als voorbeeld in de visie staat in par 4.2 laat een omvangrijk maatregelen pakket zien dat nodig is: 8000 ha onderwaterdrainage, 5000 ha natuur inclusief, 500 ha natte teelt en 200 ha zonneweide.

Om nu al een harde ambitie voor 2050 vast te stellen achten we prematuur gelet op alle ontwikkelingen, maar zoals in het statenmemo is aangegeven zal deze meer dan 50% zijn. Van wat er in die eerste periode gebeurt moeten we ook leren hoe wij daarna verder gaan met de doelstelling.

In de concept Visie (2.1, ambities onbebouwd gebied) krijgen met name de agrarische bedrijven ruim 30 jaar de tijd om over te stappen naar een ander verdienmodel dan veehouderij. Jonge agrariërs die daar geen 30 jaar over willen doen, die met verstand van zaken, met respect voor de natuur willen innoveren ook in het belang van hun eigen toekomst zouden veel meer gestimuleerd en beloond kunnen worden. Daarvoor is meer financiële steun van de overheid nodig.

VRAAG 8:

Hoeveel geld wil GS in de aan te passen Visie hiervoor reserveren?

Agrariërs die willen innoveren zullen inderdaad ondersteund moeten worden. Hiervoor zijn op dit moment innovatie subsidies beschikbaar via o.a. POP3 programma. Voor jonge agrariërs tot 41 jaar is ook een aparte openstelling (de Regeling Jonge Landbouwers). We achten deze Visie niet het moment om middelen reserveren voor de overstap van agrariërs naar een ander verdienmodel dan veehouderij. Eerst zal het komend jaar meer duidelijkheid komen (o.a. via het Klimaatakkoord), waarbij ook andere partijen dan de

provincie betrokken moeten zijn (o.a. rijk, banken, zuivelindustrie). Het uitvoeringsprogramma met een raming voor de benodigde middelen zal aan u worden aangeboden in 2019.

De bewoners van onze Noordelijke provincies kennen het probleem van bodemdaling als gevolg van gaswinning als geen ander. Gaswinning in/onder het groene hart zal de (ongelijke) zakking van het maaiveld door inklinken van de diepere grondlagen onverantwoord veel doen toenemen. Proefboringen zijn niet zinvol omdat nooit op grote schaal gaswinning gerealiseerd kan worden tenzij de halve Randstad, inclusief het groene hart onder water mag verdwijnen. In de Visie wordt niet gerept over risico's van bodemdaling t.g.v. eventuele gaswinning terwijl wel proefboringen zijn uitgevoerd, o.a. bij Woerden.

VRAAG 9:

Is GS ook van mening dat gaswinning onverantwoorde risico's op grote schades met zich mee brengt, dat in de Visie hiervan melding dient te worden gemaakt en dat de ambitie is om geen vergunningen af te geven voor nieuwe proefboringen.

Antwoord

Momenteel vindt in de provincie Utrecht geen gaswinning plaats. Zoals eerder aangegeven, streven wij naar duurzame vormen van energie. Gaswinning heeft daarom niet onze voorkeur. Wij vinden dat bij een beoordeling van een vergunningaanvraag goed gekeken moet worden naar risico's en daarmee samenhangende veiligheid van de omgeving. De provincie gaat niet over gaswinning en verleent dus geen vergunningen. Daar gaat het Rijk over. De Minister van Economische Zaken en Klimaat (EZK) is bevoegd gezag in het kader van de Mijnbouwwet en beoordeelt aanvragen voor o.a. gaswinningen. Hierbij wordt ook naar veiligheid en risico's gekeken. De provincie heeft in het vergunningentraject voor mijnbouwactiviteiten een adviserende rol. In het advies kunnen wij mogelijke risico's van boringen en negatieve effecten op de leefomgeving (o.a. natuur, landschap en milieu) als gevolg van de gaswinning aankaarten.

In de concept Visie (Inleiding 1.2, tabel kansen 3.1, netwerkaanpak 3.2, de gemeenten 3.2, bebouwd gebied 3.3.2, tabel strategie) wordt een experiment met drijvend bouwen in Woerden gemeld. Woonarken kennen wij al eeuwen in Nederland, incl. het gebrek aan ligplaatsen met walaansluitingen. Het experiment heeft een koopprijs vanaf 540.000 Euro, inclusief 2 door de gemeente te onderhouden parkeerplaatsen op de wal. Wat daar experimenteel aan is blijft onduidelijk, tenzij bedoelt wordt dat vrije strook recreatie langs een plas niet mogelijk is voor de gewone Woerdenaren. Aangezien ruim 5 ton niet haalbaar is voor starters, laat staan in de sociale huursector, levert dit experiment volgens ons geen enkele bijdrage in het oplossen van de woningnood onder deze mensen.

VRAAG: 10

Hoeveel korter wordt voor woningzoekenden de wachttijd in Woerden door dit drijvend-wonen-experiment?

Antwoord

Het experiment drijvend bouwen zoals wij hier bedoelen is gericht op zettingsvrij en meebewegend bouwen. Het heeft niets van doen met het experiment woonarken met een verkoopprijs vanaf € 540.000,= waar u naar verwijst. Het heeft geen relatie met wachttijd voor woningzoekenden.

Het experiment heeft plaatsgevonden in de Kanis en Zegveld Weidz en is er met name op gericht om overlast te voorkomen door ongelijkmatige zetting en de kosten van beheer- en onderhoud te beperken.

Meer informatie over dit experiment vindt u op

<http://slappebodem.nl/Deelnemers/Woerden/Haalbaarheid-drijvend-bouwen/>

VRAAG 11:

Is er ook provinciegeld in dit drijvend-bouwen-experiment in stedelijk gebied gestoken?

Antwoord

De provincie draagt bij het project drijvend bouwen in het stedelijk gebied. Het project is door de provincie ondersteund via de programma aanpak veenweide met een bedrag van € 24.950,=. Daarnaast is dit een van de projecten die wij steunen in het kader van de living labs voor het leren van het werken onder de Omgevingswet.

In de concept Visie (2.2 Ambities) wordt als ambitie voor bebouwd gebied beschreven dat nieuwe bebouwing en infra geen gevolgen mogen ondervinden van bodemdaling en dat bestaande bebouwing en infra op duurzame wijze worden hersteld.

De ambitie voor nieuwe bebouwing vinden wij met de huidige technische stand van funderingstechniek realistisch. De ambitie voor nieuwe infra, inclusief K&L zal wat lastiger te realiseren zijn, , maar niet onmogelijk . Er is blijkbaar geen ambitie om ervoor te zorgen dat nieuwe bebouwing en infra geen bodemdaling mogen veroorzaken. De ambitie voor bestaande bebouwing is onvoldoende uitgewerkt. Bestaande bebouwing kent 2 categorieën –historische kernen en oudere woonwijken. Het doel moet zijn: de gevolgen van bodemdaling te verminderen, verdere schade en overlast voorkomen en proactief gericht op het vermijden van kosten op lange termijn (bron: PBL). Planvorming, uitvoering en kostenraming dienen daarom in de Visie nader te zijn uitgewerkt.

VRAAG 12:

Hoe denkt GS het duurzaam herstel in historische binnenstadjes, dorpskernen en oudere woonwijken te financieren en welke kosten denkt GS dat hiermee gemoeid zijn?

Antwoord

Net als bij de grootschalige aanpak van wateroverlast in Kockengen is de financiering van de aanpak van de openbare ruimte een taak van de gemeenten en komt de aanpak van de fundering voor rekening van de huiseigenaar.

VRAAG 13:

Is GS ook van mening dat nieuwe bebouwing en infra geen bodemdaling mogen veroorzaken?

Antwoord

Wij vinden dat er bij nieuw bebouwing en infrastructuur alleen acceptabele bodemdaling mag voorkomen, geen bodemdaling lijkt ons niet realistisch.

VRAAG 14

Wil GS de ambitie op deze onderdelen bijstellen.?

Antwoord

Voor nieuwe bebouwing is de Visie op ambitieniveau helder en behoeft geen bijstelling. Planvorming, uitvoering en kostenraming horen werken wij in het Programma bodemdaling verder uit.

In de concept Visie (2.1 ambities onbebouwd gebied) krijgen met name de grote agrarische bedrijven ruim 30 jaar de tijd om over te stappen naar een ander verdienmodel. De kosten van funderingsherstel voor huiseigenaren in bebouwd gebied zijn door Deltares geraamd op ca 60.000 Euro/woning. Daar komen nog bij de bouwkundige herstellkosten van de woning. Dit bedrag overstijgt het verdienmodel van de meeste huiseigenaren met hypotheek bij de bank. Hier is sprake van ongelijke behandeling aangezien eigenaren/bewoners hun woningen niet nog 30 jaar zonder herstelmaatregelen kunnen blijven bewonen.

VRAAG 15:

Hoe denkt GS huiseigenaren/bewoners hierin te compenseren?

Antwoord

Wettelijk gezien zijn woningeigenaren (incl. woningbouwcorporaties) zelf verantwoordelijk voor het onderhoud van hun woningen, dus ook voor de kosten. Voor private eigenaren kan dit inderdaad hoog oplopen. Wij zijn niet van plan hiervoor financiële compensatie te geven. Wel kunnen wij meedenken en stimuleren dat hiervoor mitigatie gezocht wordt.

In de concept Visie (2.1 ambitie onbebouwd gebied) vindt de Provincie 25-30% bodemdaling tot 2030 voldoende. Van 2030 tot 2050 nog wel verder af te remmen, echter niet vermeld hoeveel. De totale kosten voor de samenleving worden erg hoog als de bodem daling tot 2030 met 75% doorgaat en pas daarna verder word geremd zonder enige doelstelling, ambitie of visie. Zonder einddoel te noemen lopen deze kosten steeds hoger op. Deze totale kosten zijn door PBL geraamd op ca 25 miljard voor de veengronden in Nederland. Deltares gaat zelfs uit van ca 40 miljard. Daar zitten de sinds kort bekende bodemdalingen in het (Utrechtse) rivierengebied nog niet bij.

VRAAG 16:

Welk deel van deze kosten 25 a 40 miljard worden toebedeeld aan Utrecht?

Antwoord

Over deze gegevens beschikken wij niet, bij verdere uitwerking van de bodemdalingsaanpak (uitvoeringsprogramma) zullen de financiële gevolgen duidelijk worden. Het moge duidelijk zijn dat alle kosten voor de regio tot 2050 zeer fors zijn.

VRAAG 17:

Is GS op de hoogte van de omvang van totale verdienmodel van de agrarische sector in de veenweide gebieden in onze provincie?

Antwoord

In onze Landbouwvisie (blz. 13) staan enkele noties over de economische betekenis van de landbouw in Utrecht. Dit is niet verder uitgewerkt naar deelgebieden zoals het veenweidegebied. Ten behoeve van de Omgevingsvisie en het Programma bodemdaling worden relevante gegevens over de landbouw in het veenweidegebied in kaart gebracht en gebruikt om, mede op basis hiervan, per gebied de juiste aanpak vast te stellen.

In de concept Visie is een centrale rol weggelegd voor de agrarische sector. De kosten om deze sector in stand te houden worden echter vooral opgebracht door het Rijk, Provincie, Gemeenten en Waterschappen. Met het in stand houden van deze sector zijn meerdere belangen dan alleen grond en/of veeopbrengst gemoeid. Cultuur, archeologie, natuur, recreatie etc. laten zich moeilijk vertalen in een verdienmodel. Wij vinden het overigens niet noodzakelijk dat overal verdiend aan moet worden, sommige zaken kosten gewoon geld maar zijn erg nuttig door hun publieke functie. Zowel in de Concept Visie als door het PBL zijn wel een aantal directe schadeposten geïnventariseerd. Schadeherstel tgv (ongelijke) zakkingen wegen en K&L (gas, riolering, elektra, telecom, data, drinkwater, zuivering, duikers, hoogspanning, bovenleiding enz.) bruggen, kades , extra bemalingscapaciteit, schadeherstel van houten (paal)fundaties, renovaties, reparaties, sloop of herbouw van woningen, monumenten ,openbare gebouwen, kerken, extra maatregelen en voorzieningen tegen verzilting, ter bescherming van de drinkwatergebieden, herstel/bewaking uitdrogen veendijken, extra maatregelen zuivering, extra maatregelen tegen onder- en achterloopsheid bij te grote peilverschillen, zijn voorbeelden van kosten, op te brengen door de maatschappij .

Een deel van deze kosten kan worden toegeschreven aan bijv. de grote afnemers die boeren onder druk zetten om tegen minimale kosten maximaal te produceren. Aan leveranciers welke met zware transporten schade aan de polderwegen toebrengen. Aan vleeshandelaren die alleen bij boeren inkopen met maximale kilo(knallers) op 4 poten. Aan overheden die het mestprobleem alleen op het bord van de veehouders dumpen. Aan producenten van giftige bestrijdingsmiddelen.

VRAAG 18:

Zou GS in de aan te passen Visie kunnen aangeven dat voor de financiering van de bodemdalingsreductie ook de zgn., marktpartijen moeten bijdragen?

Ook marktpartijen zullen moeten bijdragen aan het remmen van bodemdaling. Uiteraard gaan we zo daarvoor veel mogelijk invloed proberen uit te oefenen, maar onze provinciale invloed is echter beperkt.

Hiervoor moet ook steun worden gezocht bij het rijk. In het Programma Bodemdaling gaan we dit nader uitwerken.

In de Visie wordt herhaaldelijk de relatie met het nog vast te stellen omgevingsbesluit aangehaald. Waar het omgevingsbesluit vooral dient om regels te versimpelen en meer ondernemersvrijheid te realiseren zijn de gevolgen van bodemdaling zodanig groot voor de maatschappij dat hier geen vrijheid-blijheid politiek gevoerd kan worden. Gevolgen en oorzaken van bodemdaling staan hier haaks op. Overheid treedt terug? Het vacuüm wordt wel ingevuld door de zgn. markt. Overheid treedt terug want de sector is zelf verantwoordelijk (slager keurt eigen vlees). Zo erg als in Genua (bezwaken bruggen) zal het niet worden maar we zagen toch al wat gebouwen instorten, kranen omvallen en andere grotere of kleinere bouwschades optreden omdat de overheid haar controlerende taken m.b.t. ontwerp en uitvoering deels heeft toevertrouwd aan de markt. Waar de (vooral grote) bedrijven allerlei ingangen hebben bij deze zgn. terugtrekkende overheid hebben de gewone burgers steeds minder invloed. Dus: Indien dalende bodem (en activiteiten daarin) leiden kunnen tot megaschades voor de maatschappij moet een betrouwbare overheid niet terugtreden maar juist actiever inzetten op kennis, instrumenten en wetgeving om vooraf in te grijpen en de belangen van al haar burgers maximaal te beschermen.

VRAAG 19:

Hoe gaat GS bewerkstelligen dat het omgevingsbesluit geen ruimte geeft aan bewerkingen die bodemdalingen versterken en hoe gaat GS ontwerp en uitvoering hierop toetsen?

Antwoord

De Omgevingsvisie moet een zodanige vorm krijgen dat alle maatschappelijk opgaven zo goed mogelijk worden ingevuld. In de omgevingsverordening kunnen ook bepalingen opgenomen worden. In de huidige PRS is bijvoorbeeld een bepaling opgenomen over grondbewerking in oxidatiegevoelige veengebieden, die ook in de Omgevingsverordening zou kunnen komen te staan.

Waarbij gezegd moet worden dat de invloed van de provincie haar grenzen heeft, dus niet alles is mogelijk. Uw Staten zullen de Omgevings-visie en -verordening vaststellen.

De bouwstenen voor de Concept Visie Bodemdaling van de Provincie Utrecht zijn o.a. aangeleverd door Het Ministerie van Infra&Waterstaat, de Unie van Waterschappen, de Stuurgroep Nationaal Landschap Groene Hart, onafhankelijke wetenschappers van o.a. TU Delft, Universiteiten van Wageningen en Utrecht, Deltares .NTO en NCG. Onderstaande ,door deze partijen gepubliceerde onderzoeken en rapporten zijn van hoogstaande kwaliteit met oog voor alle aspecten van bodemdaling.

- *Rapport " Dalende bodem, Stijgende kosten " . (Uitgave Planbureau voor de Leefomgeving)*
- *" Position Paper Slappe Bodem " (Uitgave Unie van Waterschappen)*
- *"Perspectief Groene Hart 2040" (Uitgave stuurgroep Nationaal Landschap Groene Hart)*

Als de bouwstenen van zo'n uitstekende kwaliteit zijn mag je eisen dat de kwaliteit van het bouwwerk aan dezelfde eisen voldoet. Daarin stelt de Concept Visie echter teleur. De ambities liggen laag, in tijd, geld en kwaliteit. Daardoor blijven de gevolgen voor alle betrokkenen natuur, agrarisch, eigenaar/bewoners in dorpen en steden steken in te vage doelstellingen. Veel wordt verschoven naar een toekomstige Omgevingsvisie waarvoor deze Visie Bodemdaling weer een bouwsteen vormt.

VRAAG 20:

Is GS het met ons eens dat deze concept Visie nog niet rijp is om als bouwsteen te dienen voor het nog te nemen Omgevingsbesluit?

Nee daar zijn we het niet mee eens. De Visie is geen statisch document voor de komende 30 jaar, maar geeft wel duidelijk richting. Afhankelijk van maatschappelijke ontwikkelingen en technische mogelijkheden zal deze ongetwijfeld bijstelling behoeven. De Visie biedt kans om nu daadwerkelijk bodemdaling aan te pakken én voldoende tijd te nemen om met de agrarische sector op een goede wijze in gesprek te komen. Als provincie nemen hierin de regierol. De gekozen ambitie doet enerzijds recht aan de urgentie en belangen en is anderzijds toch realistisch en zet in op transitie. Er is gebruik gemaakt van de beschikbare kennis en inzichten van kennisinstituten en er is aansluiting en voortgebouwd op bestaand visies en beleid zoals het "Perspectief Groene Hart 2014". Er is geluisterd naar de adviezen van de PCL en de ARK. De gekozen ambitie geeft invulling aan de nationale afspraken die worden gemaakt voor veenweidegebieden in het klimaatakkoord. De Visie Bodemdaling is het vertrekpunt voor de Omgevingsvisie, waarin gebiedsgericht een

afweging wordt gemaakt tussen de verschillende maatschappelijke opgaven. Dit mét betrokkenheid van onze partners.

Door nu de Visie vast te stellen kunnen we, nog voor de Omgevingsvisie wordt vastgesteld, een Programma Bodemdaling 2019 en 2020 opstellen die invulling geeft aan de ambitie.